

Henfende er der ikke den fjerneste Forandring, og denne Anskuelse, hvorpaa jeg lever, bringer mig til at udtale, at selv om det, der saaledes kommer frem her ved visse Leiligheder, ikke bærer Frugt iaar eller i den nærmeste Tid, skal det dog ikke være uden Betydning, hvad der i trange Tider kan være sagt af dette Thing til Hævdelse netop af dette Things uforandrede Ret. Hvorledes var da Opfattelsen i Befolkningen? Jeg har havt rig Leilighed til i alle Provindser i Landet at tale med Folk, sjældnere end før ved offentlige Møder eller ved Fester, men oftere end før ved private Leiligheder og paa anden tilfældig Maade med Statsborgere af meget forskjellige Anskuelser, og jeg skal referere mine Indtryk. Vrede Herrer kunne jo referere deres, hvis de ville, eller hvis de ikke dele min Opfattelse. Jeg er enig i, at det, der skete i Foraaret, var en almindelig Tilfredsstillelse omkring i Landet, ganske naturligt indenfor Oppositionens store Flertal, fordi den fik sin Ret anerkjendt og fik vist Angrebet paa sin Stilling i fornøden Grad tilbage, men tilvisse ogsaa i ikke uvæsentlig Grad udenfor dette store Flertal, fordi der i det Hele var en Trang til og et Ønske om, at Betingelserne kunde komme til stede for virkelig at bruge Kræfterne i Fædrelandets Tjeneste og komme til at forsøge, om man ikke, naar man har en Regjering, der leder, kunde bruge Forfatningen saaledes, at den kunde stige nogle Grader i vor Agtelse. Der var saa udenfor Oppositionen, der vovede sig frem til Vælgerne, Somme vel, fordi de følte, at de behøvede det ikke. Jeg har lagt Mærke til et Par Udtalelser i den Retning, som interesserede mig. Den ene kom fra en af dem, der vel maa siges at være af Ministeriets Allernærmeste, og de offentlige Udtalelser ude i Landet fra Bedkommende lode paa, at Ministeriet havde begaaet mange og store Feil, en Indrømmelse fra en af Ministeriets egne Trofaste, gennem hvilken Bedkommende skulde slippe over en Stenning, der var fremkaldt ved den Politik, som Regjeringen havde ført og ført til Nederlag for sig selv. En anden Taler var ligeledes fremme, og jeg finder det overmaade naturligt, at han vovede sig Naahy til Naahy med sine politiske Meningsfæller, det grumme Høre. Man havde nemlig fra den særlig ministerielle Veir truet ham med stort Mandefald i hans Kreds; nu var det forbi med ham, efter at han ikke havde vist nogen egentlig gløden Begejstring for det nuværende Regime. Det var Rigsdagsmanden for Viborg (Klein), hvem man havde lovet at fratage hans Kreds. Han kom derover, men kom, saae og seirede. Skjøndt hans Foredrag ikke aandede nogen

særegen overdreven Tilfredshed med det hidtil førte Regjeringsystem, saa mødte han — jeg har ikke læst det i Bladene, men jeg har erfaret det mundtlig af Folk blandt dem, man haabede skulde have indtaget en anden Stilling — det mest levende Bisfald for et Ord om, at det nu gjaldt om at faae de forskjellige Kræfter i Brug til grundlovmæssigt Arbejde under bedre Forhold. Det er de Udtalelser, jeg har hørt fra den ministerielle Veir udenfor Kjøbenhavn, og hvordan er det gaaet ellers med de specielt Ministerielle, jeg mener de egentlig specielt provisoriske Medlemmer af Samfundet, disse, som man har kaldt med et Navn, der ikke er smukt eller vakkende, men som man selv har givet Anvisning paa: Tomme-Nums-Mændene? Se, de begyndte jo i Foraaret at fortælle, at der skulde aabnes et Felktog — vi Andre kunde staa og se rolig paa det, det har ikke særlig Interesse for os i den Forstand — indbyrdes i Høre; der skulde ske en Udrensingsproces. Men som Ugerne og Maanederne gik, fik Biben en anden Vyd; saa blev Resultatet det, at blot de selv maatte faae Lov til at være med, toge de gjerne Alle dem med, der var foreslaaet udrensende, og det var jo ikke nogen særlig Veir. Hvordan man befinder sig i dette Dieblit udenfor Oppositionen, ja, det skal jeg ikke indlade mig paa at bedømme — det faae vi at se under den følgende Samling. Jeg sætter heller slet ikke min Lid dertil, det ligger ikke for min politiske Betragtning, og det ligger heller ikke i min personlige Opfattelse. Jeg siger, det Individ og det Parti, der ikke kan staa paa sine egne Grundsaetninger, kan meget mindre leve paa andres. Det udelukker jo ikke en loyal Samvirken med beslaegtede Mænd, det vil sige Mænd, der om de foreliggende større Spørgsmaal have beslaegtede Anskuelser, det udelukker altsaa ikke loyal Samvirken med forskjellige fra forskjellige Partier, der have samme Opfattelse i Hovedsagen om de Grundlovs-spørgsmaal, der ere oppe, selv om de i andre Punkter ere forskellige. Saaledes staaer det blandt de Ministerielle, blandt Folk udenfor Venstre, omkring i Landet, og er det end ikke kommet offentlig frem, saa er det dog min Erfaring, at det er yderst sjældent at træffe en Mand, der sagde — jeg har kun truffet høist et Par, der offentlig turde sige det, og de vare ogsaa fornuftige nok til privat at gaa fra det — at det nuværende Regjerings-system skulde fortsættes. Ellers er det den almindelige Mening: Gid vi dog havde en Forandring! Det er der blevet sagt om Forholdene udenfor Oppositionen. Forholdene i Oppositionen, om Anskuelserne enkeltvis og